

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (veliki senat)

z dne 20. novembra 2017*

„Začasna odredba – Predlog za izdajo začasne odredbe – Direktiva 92/43/EGS – Ohranjanje naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst – Direktiva 2009/147/ES – Ohranjanje prosto živečih ptic“

V zadevi C-441/17 R,

zaradi predloga za izdajo začasne odredbe na podlagi člena 279 PDEU in člena 160(2) Poslovnika Sodišča, vloženega 20. julija 2017,

Evropska komisija, ki jo zastopajo C. Hermes, H. Krämer, K. Herrmann in E. Kružíková, agenti,

tožeča stranka,

proti

Republiki Poljski, ki jo zastopajo J. Szyszko, minister za okolje, ter B. Majczyna in D. Krawczyk, agenta,

tožena stranka,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, A. Tizzano (poročevalec), podpredsednik, R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, A. Rosas, C.G. Fernlund in C. Vajda, predsedniki senatov, E. Juhász, A. Arabadjiev, sodnika, C. Toader, sodnica, D. Šváby, sodnik, M. Berger, A. Prechal, sodnici, in E. Jarašiūnas, sodnik,

po opredelitvi M. Watheleta, generalnega pravobranilca,

sprejema naslednji

Sklep

- 1 Evropska Komisija s predlogom za izdajo začasne odredbe Sodišču predlaga, naj Republiki Poljski naloži, da do izreka sodbe Sodišča o glavni stvari razen v primeru grožnje za javno varnost preneha izvajati ukrepe aktivnega gospodarjenja z gozdovi v habitatih 91D0 – barjanski gozdovi – in 91E0 – obrečni gozdovi z vrbami, topoli, jelšami in jeseni – ter v stoletnih gozdnih sestojih habitata 9170 – subkontinentalni hrastovo-belogabrovi gozdovi – pa tudi v habitatih belohrbtega detla (*Dendrocopos leucotos*), triprstega detla (*Picooides tridactylus*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*), koconogega čuka (*Aegolius funereus*), sršenarja (*Pernis apivorus*), malega muharja (*Ficedula parva*), belovratnega

* Jezik postopka: poljščina.

muharja (*Ficedula albicollis*) in duplarja (*Colomba oenas*) ter v habitatih saproksilnih hroščev – škrlatnega kukuja (*Cucujus cinnaberinus*), *Boros schneideri*, rdečevratca (*Phryganophilus ruficollis*), *Pytho kolwensis*, brazdarja (*Rhysodes sulcatus*) in *Buprestis splendens*, ter da preneha odstranjevati mrtve več kot stoletne smreke ter sekati drevje v okviru povečanega poseka dreves na območju PLC200004 Puszcza Białowieska (Poljska, v nadaljevanju: območje Natura 2000 Puszcza Białowieska), pri čemer ti ukrepi temeljijo na odločbi ministra republike Poljske za okolje z dne 25. marca 2016 in členu 1, točki 2 in 3, odločbe št. 51 generalnega direktorja Lasy Państwowe (zavod za državne gozdove, Poljska) z dne 17. februarja 2017 (v nadaljevanju: odločba št. 51).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 258 PDEU, ki jo je vložila Komisija 20. julija 2017 in s katero se predlaga ugotovitev, da Republika Poljska ni izpolnila obveznosti iz:
 - člena 6(3) Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 (UL 2013, L 158, str. 193, v nadaljevanju: Direktiva o habitatih), s tem, da je 25. marca 2016 odobrila spremembe gozdnogospodarskega načrta za gozdnogospodarsko območje Białowieża (Poljska) in da je začela izvajati ukrepe gospodarjenja z gozdovi, določene s temi spremembami, ne da bi se prepričala, da ne škoduje celovitosti območja Natura 2000 Puszcza Białowieska;
 - člena 6(1) Direktive o habitatih ter člena 4(1) in (2) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2009/147/ES z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL 2010, L 20, str. 7), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2013/17 (v nadaljevanju: Direktiva o pticah), s tem, da ni sprejela potrebnih ohranitvenih ukrepov, ki ustrezajo ekološkim zahtevam za naravne habitatne tipe iz Priloge I in za vrste iz Priloge II Direktive o habitatih ter za ptice, navedene v Prilogi I Direktive o pticah, in za redno pojavljajoče se selitvene vrste, ki niso navedene v tej Prilogi I, za katere sta bili ustanovljeni območje, pomembno za Skupnost, in posebno območje varstva za ptice območja Natura 2000 Puszcza Białowieska;
 - člena 12(1)(a) in (d) Direktive o habitatih s tem, da ni zagotovila strogega varstva za saproksilne hrošče (škrlatni kukuj (*Cucujus cinnaberinus*), *Buprestis splendens*, rdečevratec (*Phryganophilus ruficollis*) in *Pytho kolwensis*), navedene v Prilogi IV(a) te direktive, in sicer s tem, da ni prepovedala njihovega namernega ubijanja in vznemirjanja ter poškodovanja ali uničevanja razmnoževališč v gozdnogospodarskem območju Białowieża, ter
 - člena 5(b) in (d) Direktive o pticah s tem, da ni zagotovila varstva vrst ptic iz člena 1 te direktive, med drugim belohrbtega detla (*Dendrocopos leucotos*), triprstega detla (*Picoides tridactylus*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*) in koconogega čuka (*Aegolius funereus*), in sicer s tem, da ni zagotovila, da se v gozdnogospodarskem območju Białowieża ne ubijajo, da se v času razmnoževanja in vzreje mladičev ne vznemirjajo ter da se njihova gnezda in jajca namerno ne uničujejo, poškodujejo ali odstranjujejo.
- 3 Komisija je na podlagi člena 160(7) Poslovnika Sodišča predlagala tudi, naj se začasna odredba iz točke 1 tega sklepa izda pred predložitvijo pisnih stališč tožene stranke zaradi tveganja za nastanek resne in nepopravljive škode za habitate in celovitost območja Natura 2000 Puszcza Białowieska.
- 4 Podpredsednik Sodišča je s sklepom z dne 27. julija 2017, Komisija/Poljska (C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622), začasno ugodil temu predlogu do sprejetja sklepa, s katerim bo končan ta postopek za izdajo začasne odredbe.
- 5 Republika Poljska je 4. avgusta 2017 predložila pisna stališča o predlogu za izdajo začasne odredbe.

- 6 Stranki sta 11. septembra 2017 ustno predstavili svoja stališča na zaslišanju pred podpredsednikom Sodišča.
- 7 Komisija je po tem zaslišanju 13. septembra 2017 dopolnila predlog za izdajo začasne odredbe in Sodišče pozvala, naj Republiki Poljski naloži tudi plačilo periodične denarne kazni, če ne bi ravnala v skladu z odredbami, izdanimi v okviru tega postopka.
- 8 Republika Poljska je 19. septembra 2017 predlagala, naj se Komisija pozove k predložitvi dokazov, na katerih temelji njen dodatni predlog.
- 9 Komisija je na poziv Sodišča 21. septembra 2017 predložila zahtevane dokaze.
- 10 Republika Poljska je v pisnih stališčih, vloženi 28. septembra 2017, predlagala, naj se ugotovi, da je dodatni predlog Komisije nedopusten in vsekakor neutemeljen.
- 11 Poleg tega je Republika Poljska v istih stališčih ob sklicevanju na člen 16, tretji odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije predlagala, naj se zadeva dodeli velikemu senatu Sodišča.
- 12 Čeprav Sodišču ni treba ugoditi takemu predlogu, če je bil predložen v zelo zgodnji fazi postopka, za kar gre v obravnavani zadevi (glej po analogiji sodbo z dne 7. septembra 2006, Španija/Svet, C-310/04, EU:C:2006:521, točka 23), je podpredsednik Sodišča ob uporabi člena 161(1) Poslovnika vendarle odstopil zadevo Sodišču, ki jo je glede na njen pomen v skladu s členom 60(1) navedenega poslovnika dodelilo velikemu senatu.
- 13 Stranki sta 17. oktobra 2017 ustno predstavili svoja stališča pred velikim senatom.

Pravni okvir

Direktiva o habitatih

- 14 V skladu s členom 2(1) Direktive o habitatih je cilj te direktive prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst na evropskem ozemlju držav članic, za katerega se uporablja Pogodba DEU.
- 15 Člen 4(2), tretji pododstavek, te direktive določa:

„Seznam območij, ki so bila izbrana za območja, pomembna za Skupnost, na katerem so označena območja z enim ali več prednostnimi naravnimi habitatnimi tipi ali prednostnimi vrstami, sprejme Komisija skladno s postopkom iz člena 21.“
- 16 Člen 6(1), (3) in (4), navedene direktive določa:

„1. Za posebna ohranitvena območja države članice določijo potrebne ohranitvene ukrepe, ki po potrebi vključujejo ustrezne načrte upravljanja, pripravljene posebej za ta območja ali zajete v drugih razvojnih načrtih, ter ustrezne zakonske, upravne ali pogodbene ukrepe, ki ustrezajo ekološkim zahtevam naravnih habitatnih tipov iz Priloge I in vrst iz Priloge II na teh območjih.

[...]

3. Pri vsakem načrtu ali projektu, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja ali zanj potreben, pa bi sam ali v povezavi z drugimi načrti ali projekti lahko pomembno vplival na območje, je treba opraviti ustrezno presojo njegovih posledic glede na cilje ohranjanja tega območja. Glede na

ugotovitve presoje posledic za območje in ob upoštevanju določb odstavka 4 pristojni nacionalni organi soglašajo z načrtom ali projektom šele potem, ko se prepričajo, da ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja, in, če je primerno, ko pridobijo mnenje javnosti.

4. Če je treba kljub negativni presoji posledic za območje izvesti načrt ali projekt iz nujnih razlogov prevladujočega javnega interesa, vključno tistih socialne ali gospodarske narave, in ni drugih ustreznih rešitev, država članica izvede vse izravnalne ukrepe, potrebne za zagotovitev varstva celovite usklajenosti Nature 2000. O sprejetih izravnalnih ukrepih obvesti Komisijo.

Če je zadevno območje območje s prednostnim naravnim habitatnim tipom in/ali prednostno vrsto, se lahko upoštevajo le razlogi, povezani z zdravjem ljudi ali javno varnostjo, ali koristnimi posledicami bistvenega pomena za okolje ali drugimi, po predhodnem mnenju Komisije nujnimi razlogi prevladujočega javnega interesa.“

17 Člen 12(1)(a) in (d) iste direktive določa:

„1. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da vzpostavijo sistem strogega varstva živalskih vrst iz Priloge IV(a) na njihovem naravnem območju razširjenosti, ki prepoveduje:

(a) vse oblike namernega ujetja ali ubitja osebkov teh vrst v naravi;

[...]

(d) poškodovanje ali uničenje razmnoževališč ali počivališč.“

Direktiva o pticah

18 Člen 1 Direktive o pticah določa:

„1. Ta direktiva se nanaša na ohranjanje vseh prostoživečih vrst ptic, naravno prisotnih na evropskem ozemlju držav članic, kjer se uporablja Pogodba. Njen cilj je varovanje, upravljanje in nadzor nad temi vrstami in določa pravila njihovega izkoriščanja.

2. Uporablja se za ptice ter njihova jajca, gnezda in habitate.“

19 Člen 4(1) in (2) te direktive določa:

„1. Vrste iz Priloge I so predmet posebnih ukrepov za ohranitev njihovih habitatov, da se zagotovi preživetje in razmnoževanje teh vrst na njihovem območju razširjenosti.

[...]

2. Države članice sprejmejo podobne ukrepe za redno pojavljajoče se selitvene vrste, ki niso navedene v Prilogi I, upoštevaje njihovo potrebo po varstvu na geografskem območju morja in kopnega, kjer se uporablja ta direktiva, kar zadeva njihova območja za razmnoževanje, goljenje in prezimovanje ter počivališča na njihovih selitvenih poteh. Države članice zato posvetijo posebno pozornost varovanju mokrišč ter zlasti mokrišč mednarodnega pomena.“

20 Člen 5(b) in (d) te direktive določa:

„Brez poseganja v člena 7 in 9 države članice sprejmejo potrebne ukrepe za uvedbo splošnega sistema varstva vseh vrst ptic iz člena 1, ki prepovedujejo zlasti:

[...]

(b) namerno uničenje ali poškodovanje gnezd in jajc ali odstranjevanje gnezd;

[...]

(d) namerno vznemirjanje ptic, zlasti v času razmnoževanja in vzreje mladičev, v taki meri, da bi vznemirjanje postalo moteče glede na cilje te direktive.“

Dejansko stanje

21 Iz predloga za izdajo začasne odredbe je razvidno, da je Komisija z odločbo z dne 13. novembra 2007 odobrila določitev območja Natura 2000 Puszcza Białowieska v skladu s členom 4(2), tretji pododstavek, Direktive o habitatih kot območja „pomembnega za Skupnost“, zaradi prisotnosti naravnih habitatov in habitatov za nekatere vrste živali in ptic. To območje je tudi posebno območje varstva za ptice, določeno v skladu z Direktivo o pticah.

22 Glede na navedeni predlog je območje Natura 2000 Puszcza Białowieska eden od najbolj ohranjenih naravnih gozdov v Evropi, za katerega so značilne velike količine odmrlih dreves in starih, predvsem več kot stoletnih dreves. Na njegovem območju ležijo zelo dobro ohranjeni naravni habitati, ki so v smislu Priloge I k Direktivi o habitatih opredeljeni kot „prednostni“, kakršni so barjanski gozdovi (oznaka Natura 2000 91D0) in obrečni gozdovi z vrbami, topoli, jelšami in jeseni (oznaka Natura 2000 91E0), ter drugi habitati, „pomembni za Skupnost“, zlasti subkontinentalni hrastovi in belogabrovi gozdovi (oznaka Natura 2000 9170).

23 Glede na veliko količino odmrlih dreves, ki je značilna za naravni gozd v primerjavi z gospodarskimi gozdovi, so na ozemlju gozda, kot je območje Natura 2000 Puszcza Białowieska, prisotne številne vrste saproksilnih hroščev, kot so škrlatni kukuj (*Cucujus cinnaberinus*), *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, rdečevratec (*Phryganophilus ruficollis*) in brazdar (*Rhysodes sulcatus*), naštete v Prilogi II in Prilogi IV(a) k Direktivi o habitatih, ter zlasti vrste ptic iz Priloge I k Direktivi o pticah, katerih habitat pomenijo smreke, ki odmirajo ali so odmrle, vključno s smrekami, ki jih je napadel osmerozobi smrekov lubadar (*Ips typographus*), kot so belohrbti detel (*Dendrocopos leucotos*), triprsti detel (*Picoides tridactylus*), mali skovik (*Glaucidium passerinum*) in koconogi čuk (*Aegolius funereus*). Gozd Białowieża je zaradi svoje naravne vrednosti vpisan tudi na seznam svetovne dediščine Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (Unesco).

24 Komisija v predlogu za izdajo začasne odredbe navaja, da spada območje Natura 2000 Puszcza Białowieska, ki se razteza na 63.147 hektarih, v pristojnost dveh različnih subjektov, namreč Białowieški Park Narodowy (nacionalni park Białowieża), ki upravlja 17 % površine območja, in zavoda za državne gozdove, ki upravlja gozdnogospodarska območja Białowieża, Browsk in Hajnówka. Gozdnogospodarsko območje Białowieża samo pomeni 19 % površine območja.

25 Minister za okolje je, sklicujoč se na razširitev osmerozobega smrekovega lubadarja, 25. marca 2016 odobril dopolnitev gozdnogospodarskega načrta za gozdnogospodarsko območje Białowieża, sprejetega 9. oktobra 2012 (v nadaljevanju: dopolnitev iz leta 2016), da bi se omogočil povečan posek drevja v tem gozdnogospodarskem območju in izvajanje ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom (kot so sanitarna sečnja, pogozdovanje in pomlajevanje) na območjih, na katerih so bili do tedaj izključeni vsakršni ukrepi.

- 26 Po sprejetju odločbe št. 51 se je začelo odstranjevanje sušic in dreves, ki jih je napadel osmerozobi smrekov lubadar, v treh gozdnogospodarskih območjih Białowieża, Browsk in Hajnówka na približno 34.000 hektarih območja Natura 2000 Puszcza Białowieška.
- 27 Po navedbah Komisije številni znanstveniki in okoljevarstvene organizacije ocenjujejo, da ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom iz prejšnje točke škodljivo vplivajo na ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov ter habitatov živalskih vrst in vrst ptic, za ohranitev katerih je bilo določeno območje Natura 2000 Puszcza Białowieška. V teh okoliščinah se je odločila vložiti ta predlog za izdajočasne odredbe.

Predlog za izdajočasne odredbe

- 28 Člen 160(3) Poslovnika določa, da morajo biti v predlogih za izdajočasne odredbe navedeni „predmet spora, okoliščine, iz katerih izhaja nujnost, ter dejanski in pravni razlogi, ki na prvi pogled izkazujejo utemeljenost predlaganečasne odredbe“.
- 29 Tako lahko sodnik, pristojen za izdajočasne odredbe, časne odredbe odobri le, če se ugotovi, da je njihova izdaja na prvi pogled pravno in dejansko upravičena (*fumus boni juris*), in če so nujne, ker se morajo sprejeti in učinkovati pred sprejetjem odločbe o glavni stvari zaradi preprečitve resne in nepopravljive škode za interese tožeče stranke. Sodnik, pristojen za izdajočasne uredbe, po potrebi prav tako tehta zadevne interese (sklepa predsednika Sodišča z dne 24. aprila 2008, Komisija/Malta, C-76/08 R, neobjavljen, EU:C:2008:252, točka 21, in z dne 10. decembra 2009, Komisija/Italija, C-573/08 R, neobjavljen, EU:C:2009:775, točka 11, ter sklep podpredsednika Sodišča z dne 3. decembra 2014, Grčija/Komisija, C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418, točka 19).
- 30 Tako določeni pogoji so kumulativni, tako da je treba izdajočasne odredbe zavrniti, če eden od njih ni izpolnjen (sklepa predsednika Sodišča z dne 24. aprila 2008, Komisija/Malta, C-76/08 R, neobjavljen, EU:C:2008:252, točka 22, in z dne 10. decembra 2009, Komisija/Italija, C-573/08 R, neobjavljen, EU:C:2009:775, točka 12).

Fumus boni juris

- 31 Kar zadeva pogoj v zvezi z obstojem *fumus boni juris*, je ta izpolnjen, kadar v fazi postopka za izdajočasne odredbe obstaja pomembno pravno ali dejansko nesoglasje, katerega rešitev ni vnaprej jasna, tako da tožba v glavni stvari na prvi pogled ni povsem neutemeljena (glej v tem smislu sklepa predsednika Sodišča z dne 13. junija 1989, Publishers Association/Komisija, 56/89 R, EU:C:1989:238, točka 31, in z dne 8. maja 2003, Komisija/Artegodan in drugi, C-39/03 P-R, EU:C:2003:269, točka 40, ter sklep podpredsednika Sodišča z dne 3. decembra 2014, Grčija/Komisija, C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418, točka 20).
- 32 Komisija v obravnavani zadevi trdi, da so ukrepi poseka dreves, zlasti smrek, ki jih je napadel osmerozobi smrekov lubadar, odstranjevanje odmrlih ali odmirajočih dreves ali debel in stoletnih gozdnih sestojev ter pogozdovanje na območju Natura 2000 Puszcza Białowieška, ki so se izvajali na podlagi dopolnitve iz leta 2016 in odločbe št. 51 (v nadaljevanju: zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom), v več pogledih v nasprotju s pravom Unije.
- 33 Prvič, sprejetje dopolnitve iz leta 2016 naj ne bi bilo skladno s členom 6(3) Direktive o habitatih. Ta dopolnitev naj bi pomenila „načrt“ v smislu te določbe, tako da bi morali poljski organi v skladu z najboljšimi znanstvenimi spoznanji na tem področju pred njenim sprejetjem zagotoviti, da ne škoduje celovitosti območja Natura 2000 Puszcza Białowieška. Vendar naj ti organi na nobeni točki postopka odločanja ne bi upoštevali mnenj, ki jih je izdalo več znanstvenih organizacij in s katerimi so bili seznanjeni, v skladu s temi mnenji pa naj bi bili ti ukrepi za to območje v bistvu škodljivi. Poleg

tega naj bi z dopolnitvijo iz leta 2016 poljski organi začeli izvajati prav ukrepe aktivnega gospodarjenja z gozdom, katerih izključitev se je do tedaj štela za ukrep ohranitve navedenega območja, in to kljub temu, da naj delovanje osmerozobega smrekovega lubadarja, in sicer to, da je napadel smreke in da se razširja, ne bi pomenilo grožnje za zavarovane habitate.

- 34 Drugič, po navedbah Komisije naj bi bili zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom v nasprotju s členom 6(1) Direktive o habitatih ter členom 4(1) in (2) Direktive o pticah, ker naj bi ovirali ukrepe – ali jim celo odvzeli učinek – za ohranjanje habitatov iz Priloge I k Direktivi o habitatih, med njimi barjanskih gozdov (oznaka Natura 2000 91D0), obrečnih gozdov z vrbami, topoli, jelšami in jeseni (oznaka Natura 2000 91E0) ter subkontinentalnih hrastovih in belogabrovih gozdov (oznaka Natura 2000 9170), živalskih vrst iz Priloge II k tej direktivi, med njimi saproksilnih hroščev, kot so škrlatni kukuj (*Cucujus cinnaberinus*), *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Pytho kolwensis*, brazdar (*Rhysodes sulcatus*) in rdečevratec (*Phryganophilus ruficollis*), ter vrst ptic iz Priloge I k Direktivi o pticah, med njimi belohrbtega detla (*Dendrocopos leucotos*), triprstega detla (*Picoides tridactylus*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*) in koconogega čuka (*Aegolius funereus*) ter, kot je na zaslišanju 11. septembra 2017 pojasnila Komisija, sršenarja, malega muharja, belovratega muharja in duplarja. V zvezi s tem Komisija navaja, da izvajanje navedenih ukrepov škoduje ohranitvenim ukrepom, ki so sicer predvideni za zadevne habitate, saj so s temi ukrepi priporočene prav „izključitev vsakršnega upravljanja“, „izključitev upravljanja z vsemi čistimi sestoji, v katerih je vsaj 10 % več kot stoletnih osebkov“, „ohranitev odmrlih dreves“ in „ohranitev vseh odmrlih več kot stoletnih smrek vse do njihovega popolnega razkroja“.
- 35 Tretjič, po navedbah Komisije zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom prispevajo k degradaciji ali uničenju habitatov populacij saproksilnih hroščev, navedenih v prejšnji točki, in torej k izumrtju osebkov, kar pomeni kršitev člena 12(1)(a) in (d) Direktive o habitatih.
- 36 Enako naj bi, četrtič in nazadnje, veljalo za nekatere vrste ptic iz Priloge I k Direktivi o pticah. Ne le, da naj namreč ti ukrepi ne bi preprečevali uničenja, ampak bi lahko celo povzročili namerno uničenje ali namerno poškodovanje gnezd in jajc zadevnih ptic ter vznemirjanje teh ptic, predvsem v času razmnoževanja, kar pomeni kršitev prepovedi iz člena 5(b) in (d) te direktive.
- 37 Republika Poljska ugovarja, da Komisiji ni uspelo pravno zadostno dokazati, da so njeni očitki na prvi pogled utemeljeni. Zlasti opozarja, da dejansko temeljijo na hipotezah in premislekih, ki ne upoštevajo številnih znanstvenih mnenj, v katerih je izraženo nasprotno stališče od tistega, ki ga zastopa ta institucija.
- 38 Ugotoviti je treba, da se trditve Komisije na prvi pogled ne zdijo povsem neutemeljene in da zato ni mogoče izključiti, da z zadevnimi ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom niso spoštovane zahteve glede varstva, ki izhajajo iz Direktive o habitatih in Direktive o pticah.
- 39 Glede prvega tožbenega razloga je dovolj navedba, da Republika Poljska po eni strani v okviru tega postopka za izdajo začasne odredbe ni oporekala dejstvu, da se poljski organi niso prepričali, da glede na najboljša znanstvena spoznanja s področja ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom ne bodo škodili celovitosti območja Natura 2000 Puszcza Białowieska. Po drugi strani že sama okoliščina, da znanstvena mnenja, na katera se sklicujeta stranki, niso skladna, narekuje sodniku, pristojnemu za izdajo začasne odredbe, katerega presoja je nujno sumarna (glej v tem smislu sklep predsednika Sodišča z dne 31. julija 2003, Le Pen/Parlament, C-208/03 P-R, EU:C:2003:424, točka 97), da trditev Komisije ne šteje kot neutemeljenih.
- 40 V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da se lahko soglasje za načrt v smislu člena 6(3) Direktive o habitatih izda samo, če so se pristojni organi, potem ko so opredelili vse vidike načrta ali projekta, ki bi lahko sami ali skupaj z drugimi načrti ali projekti ogrozili cilje ohranitve zadevnega območja, in ob upoštevanju najboljših znanstvenih spoznanj s področja z gotovostjo prepričali, da tak načrt ali

projekt ne bo imel trajnih škodljivih posledic za celovitost tega območja. Tako je, kadar z znanstvenega stališča ni nobenega razumnega dvoma o neobstoju teh učinkov (sodba z dne 11. aprila 2013, Sweetman in drugi, C-258/11, EU:C:2013:220, točka 40 in navedena sodna praksa).

- 41 Glede trditev v podporo drugim tožbenim razlogom je treba ugotoviti, da čeprav si Republika Poljska v odgovor na te trditve prizadeva dokazati, da je izvajanje zadevnih ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom nujno, njene navedbe ne morejo dokazati, da trditve Komisije o kršitvah členov 6(1) ter 12(1)(a) in (d) Direktive o habitatih ter členov 4(1) in (2) ter 5(b) in (d) Direktive o pticah niso utemeljene.
- 42 Iz tega izhaja, da je treba ugotoviti – ob hkratnem upoštevanju previdnostnega načela, ki je eden od temeljev politike visoke ravni varstva okolja, ki ji v skladu s členom 191(2), prvi pododstavek, PDEU na področju okolja sledi Evropska unija in glede na katero je treba razlagati zakonodajo Unije o varstvu okolja (glej v tem smislu sklep predsednika Sodišča z dne 10. decembra 2009, Komisija/Italija, C-573/08 R, neobjavljen, EU:C:2009:775, točka 24 in navedena sodna praksa) – da za tožbo v glavni stvari ni mogoče šteti, da je na prvi pogled povsem neutemeljena.

Nujnost

- 43 Glede pogoja nujnosti je treba spomniti, da je namen postopka za izdajo začasne odredbe zagotoviti polno učinkovitost prihodnje dokončne odločbe, da se prepreči vrzel v sodnem varstvu, ki ga zagotavlja Sodišče. Za doseg tega cilja je treba nujnost presojati glede na potrebo po začasnem odločanju, da bi se izognili nastanku resne in nepopravljive škode za stranko, ki predlaga začasno varstvo (sklepa predsednika Sodišča z dne 24. aprila 2008, Komisija/Malta, C-76/08 R, neobjavljen, EU:C:2008:252, točka 31, in z dne 10. decembra 2009, Komisija/Italija, C-573/08 R, neobjavljen, EU:C:2009:775, točka 17).
- 44 Stranka, ki se sklicuje na tako škodo, mora dokazati njen obstoj. Čeprav se glede tega ne zahteva absolutna gotovost, da bo škoda dejansko nastala, in je dovolj že zadostna verjetnost, da bo nastala, še vedno velja, da mora dejstva, na katerih naj bi temeljila taka škoda, dokazati tožeča stranka (sklepa predsednika Sodišča z dne 24. aprila 2008, Komisija/Malta, C-76/08 R, neobjavljen, EU:C:2008:252, točka 32, in z dne 10. decembra 2009, Komisija/Italija, C-573/08 R, neobjavljen, EU:C:2009:775, točka 18).
- 45 V obravnavani zadevi Komisija trdi, da bodo lahko zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom povzročili resno in nepopravljivo škodo za okolje.
- 46 Zlasti naj bi bila škoda, ki je posledica poseka ter odstranitve starih in odmrlih dreves, vključno s še stoječimi odmirajočimi drevesi, nepopravljiva, saj po izvedbi teh ukrepov ne bi bilo mogoče vzpostaviti prvotnega stanja na območjih, kjer so bili opravljeni. Poleg tega naj bi navedeni ukrepi pomenili grožnjo, da bodo popolnoma spremenili strukturo in funkcije prizadetih drevesnih sestojev v zadevnih habitatih, v katerih ne bi bilo več mogoče vzpostaviti prejšnjega stanja z plačilom odškodnine ali drugimi oblikami nadomestil. Ti isti ukrepi naj bi torej povzročili nepovratno spremembo iz naravnega gozda v gospodarski gozd, hkrati pa tveganje za izgubo habitata redkih vrst.
- 47 Škoda naj bi bila resna tudi zaradi dejstva, da je bilo z dopolnitvijo iz leta 2016 določeno, da se bo količina odstranjenega lesa do leta 2021 povečala na 188.000 m³, čeprav je bila za leto 2012 določena na 63.471 m³. Dalje, od začetka leta 2017 naj bi bilo v gozdu Białowieża posekanega skupaj več kot 35.000 m³ lesa, od tega 29.000 m³ smreke, kar naj bi pomenilo 29.000 dreves. Poleg tega naj bi bilo v stoletnih sestojih v treh gozdnogospodarskih območjih Białowieża, Browsk in Hajnówka do maja 2017 posekanega več kot 10.000 m³ lesa. Dalje, tudi samo ministrstvo za okolje naj bi pojasnilo, da

bodo zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom v gozdu Białowieża opravljeni na površini 34.000 hektarov. Nazadnje, ti ukrepi naj bi ogrožali ohranitev prvobitnosti in s tem celovitost enega od redkih naravnih gozdov v Evropi, katerega ohranitev je vendarle bistvena.

- 48 Republika Poljska izpodbija nujnost predlagane začasne odredbe in navaja, da Komisija sama ni izkazala skrbnega ravnanja v obravnavani zadevi, saj je preteklo devet mesecev od tedaj, ko je prejela odgovor na pisni opomin, do tedaj, ko je poslala obrazloženo mnenje. Poleg tega naj bi zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom na zadevnem območju potekali že več kot sto let in prav nič naj ne bi upravičevalo njihove takojšnje ustavitve – toliko bolj zato, ker naj bi bila količina poseka drevja, predvidena z dopolnitvijo iz leta 2016, očitno nižja od prejšnjih količin.
- 49 Dalje, trditev Komisije, po kateri naj bi navedeni ukrepi povzročili resno in nepopravljivo škodo, naj ne bi bila utemeljena. Nasprotno, prav ustavitve teh ukrepov in razširitev osmerozobega smrekovega lubadarja naj bi povzročila znatne negativne učinke na ekosistem gozda Białowieża. To naj bi povzročilo znatno in trajno degradacijo stanja ohranjenosti dragocenih naravnih habitatov, ki so zavarovani v območju Natura 2000 Puszcza Białowieška, kot so predvsem subkontinentalni hrastovi in belogabrovi gozdovi.
- 50 V resnici naj bi zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom pomenili ohranitvene ukrepe, povezane s trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi, in naj bi bili poleg tega enaki ukrepom, ki se izvajajo v drugih državah članicah. Poleg tega naj bi bili omejeni na del ozemlja območja Natura 2000 Puszcza Białowieška in naj se ne bi nanašali na njegov strogo varovani del.
- 51 Republika Poljska v zvezi z znanstvenimi študijami, ki jih navaja Komisija, o škodljivosti navedenih ukrepov opozarja, da bi lahko glede na druge tehtne študije prav neukrepanje proti osmerozobemu smrekovemu lubadarju v gozdu Białowieża zelo verjetno povzročilo resno in nepopravljivo škodo za naravne habitate in habitate živalskih vrst, tudi ptic, zaradi ohranitve katerih je bilo določeno območje Natura 2000 Puszcza Białowieška. V zvezi s tem Republika Poljska pojasnjuje, da znanstvena mnenja, ki temeljijo na podatkih, zbranih v gozdu Białowieża, v veliki večini kažejo, da je potrebno ukrepanje proti osmerozobemu smrekovemu lubadarju, medtem ko se nasprotna mnenja opirajo najpogosteje na podatke iz drugih ekosistemov in zato ne upoštevajo, kako zelo poseben in edinstven je gozd Białowieża.
- 52 Republika Poljska poudarja, da je bila sprejeta odločitev, da bosta v gozdu Białowieża uporabljena dva alternativna ukrepa varstva habitatov. Prvi od teh ukrepov – to je prepoved aktivnih ukrepov varstva, zlasti sečnje dreves ter odstranjevanja mrtvih dreves in dreves, napadenih z osmerozobim smrekovim lubadarjem – naj bi se zdaj izvajal na velikem območju tega gozda. Drugi od navedenih ukrepov, to je izvajanje aktivnih ukrepov varstva, pa naj bi se izvajal le v nekaterih delih gozdnogospodarskih območij Białowieża, Browsk in Hajnówka. Tako naj bi bilo, natančneje, v gozdnogospodarskem območju Białowieża v skladu z dopolnitvijo iz leta 2016 iz teh ukrepov izvzetih 58 % njegove površine, medtem ko bi del tega gozdnogospodarskega območja, na katerega se nanašajo navedeni ukrepi, pomenil le 5,4 % skupne površine območja Natura 2000 Puszcza Białowieška.
- 53 Nazadnje, po mnenju Republike Poljske naj ob upoštevanju podatkov o trenutnih populacijah belohrbtega detla (*Dendrocopos leucotos*), triprstega detla (*Picoides tridactylus*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*) in koconogega čuka (*Aegolius funereus*) morebitni škodljivi vplivi zadevnih ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom ne bi pomenili grožnje za populacije teh vrst. Poleg tega naj bi glede na sedanje trende te populacije celo naraščale.
- 54 V zvezi s tem je treba v okviru presoje nujnosti opozoriti, da postopek za izdajo začasne odredbe ni namenjen temu, da se dokaže resničnost zapletenih in močno spornih dejstev. Sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, nima na voljo potrebnih sredstev za zahtevana preverjanja, v mnogih primerih

pa bi jih lahko sam le težko pravočasno opravil (sklepa predsednika Sodišča z dne 24. aprila 2008, Komisija/Malta, C-76/08 R, neobjavljen, EU:C:2008:252, točka 36, in z dne 10. decembra 2009, Komisija/Italija, C-573/08 R, neobjavljen, EU:C:2009:775, točka 22).

- 55 Prav tako je treba spomniti, da mora sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, zgolj zaradi presoje obstoja resne in nepopravljive škode domnevati, da lahko predlagatelj začasne odredbe uspe z očitki, ki jih je predstavil v postopku v glavni stvari. Resna in nepopravljiva škoda, katere verjetni nastanek je treba dokazati, je namreč škoda, ki bi glede na okoliščine primera nastala zaradi neodobritve predlagane začasne odredbe v primeru naknadne ugoditve tožbi v glavni stvari, in jo je treba zato presojati ob tej premisi, ne da bi to pomenilo, da je sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, zavzel kakršno koli stališče o utemeljenosti navajanih očitkov (glej v tem smislu sklepa podpredsednika Sodišča z dne 19. decembra 2013, Komisija/Nemčija, C-426/13 P(R), EU:C:2013:848, točki 51 in 52, ter z dne 14. januarja 2016, AGC Glass Europe in drugi/Komisija, C-517/15 P-R, EU:C:2016:21, točka 30).
- 56 Da bi dokazala nujnost, Komisija trdi, da zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom, katerih izvedbe Republika Poljska ne zanika, škodljivo vplivajo na zadevne habitate, ki jih v bistvu sestavljajo stara drevesa, ki odmirajo ali so odmrli in ki jih je – ali pa tudi ne – napadel osmerozobi smrekov lubadar.
- 57 Ker naj bi taki ukrepi pomenili prav odstranitev teh dreves, je dejansko zelo verjetno, da bi vplivali na te habitate. O tem priča tudi dejstvo, da je bil do sprejetja dopolnitev iz leta 2016 eden od ohranitvenih ukrepov navedenih habitatov prav izključitev takih ukrepov na nekaterih območjih.
- 58 Sicer Republika Poljska ne oporeka dejstvu, da lahko ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom po eni strani kratkoročno spremenijo naravne habitate iz Priloge I k Direktivi o habitatih, kot so barjanski gozdovi (oznaka Natura 2000 91D0), obrečni gozdovi z vrbami, topoli, jelšami in jeseni (oznaka Natura 2000 91E0) ter subkontinentalni hrastovi in belogabrovi gozdovi (oznaka Natura 2000 9170), pa tudi zavarovanih živalskih vrst, kot so saproksilni hrošči, po drugi strani pa vplivajo na vrste ptic iz Priloge I k Direktivi o pticah, zlasti triprstega detla (*Picoides tridactylus*), belohrbtega detla (*Dendrocopos leucotos*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*) in koconogega čuka (*Aegolius funereus*).
- 59 Take posledice lahko pomenijo resno in nepopravljivo škodo za interese Unije in skupno dediščino. Ko namreč nastane škoda, ki je posledica poseka in odstranitve starih in odmrlih dreves, vključno s še stoječimi odmirajočimi drevesi, je pozneje ni več mogoče popraviti, če bi se ugotovile kršitve, ki jih Komisija očita Republiki Poljski, in to zato, ker – kot pravilno trdi Komisija – očitno ne bi bilo mogoče vzpostaviti prvotnega stanja na območjih, na katerih so opravljeni taki ukrepi. Poleg tega je obseg škode, ki jo zatrjuje Komisija, potrjen z dejstvom, da lahko ti ukrepi, če se bodo nadaljevali, glede na svoj obseg in intenzivnost povzročijo nepovratno spremembo naravnega gozda v gospodarski gozd na nezanemarljivi površini, kar bi lahko pripeljalo do izgube habitatov redkih vrst, med njimi številnih hroščev na robu izumrtja in ptic. Čeprav se stranki ne strinjata, ali se je količina odstranjenega drevja glede na spremembo, uvedeno z dopolnitvijo iz leta 2016, v primerjavi s prejšnjim obdobjem povečala ali zmanjšala, je za presojo pogoja nujnosti v okviru tega postopka za izdajo začasne odredbe dovolj navedba, da bi se lahko ta količina – ob upoštevanju zgolj podatkov, ki jih je predložila Republika Poljska sama v pisnih stališčih – povečala na 188.000 m³, kar je pomembna raven poseka drevja.
- 60 Poleg tega je treba, kot je bilo opozorjeno v točki 42 tega sklepa, zakonodajo Unije o varstvu okolja razlagati ob upoštevanju previdnostnega načela.
- 61 Zato je treba – ker na prvi pogled ne obstajajo znanstveni podatki, ki bi onkraj razumnega dvoma izključili, da zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom ne bodo imeli škodljivih in nepovratnih učinkov na zavarovane habitate območja Natura 2000 Puszcza Białowieska, navedene v tožbi Komisije – šteti, da je dokazana nujnost sprejetja začasne odredbe, ki jo predlaga Komisija.

Tehtanje interesov

- 62 V skladu s sodno prakso, navedeno v točki 29 tega sklepa, je treba ugotoviti tudi, ali je tehtanje interesov v prid odobritvi predlagane začasne odredbe ali zavrnitvi predloga.
- 63 Po mnenju Komisije ob upoštevanju previdnostnega načela javni interes za ohranjanje ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov in habitatov vrst v naravnih gozdnih območja Natura 2000 Puszcza Białowieska prevlada nad interesom Republike Poljske za boj proti osmerozobemu smrekovemu lubadarju.
- 64 Najprej, v gozdnogospodarskem načrtu, veljavnem pred spremembami iz dopolnitve iz leta 2016, razširitev osmerozobega smrekovega lubadarja namreč ni bila navedena kot grožnja za ohranjanje stanja habitatov na navedenem območju, prav tako pa se ni štelo, da je boj proti osmerozobemu smrekovemu lubadarju s posekom sestojev dreves in odstranitvijo napadenih smrek primeren ohranitveni ukrep. Iz tega gozdnogospodarskega načrta naj bi nasprotno izhajalo, da pomeni odstranitev več kot stoletnih smrek, ki jih je napadel osmerozobi smrekov lubadar, nevarnost za habitate koconogega čuka (*Aegolius funereus*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*) in triprstega detla (*Picoides tridactylus*).
- 65 Dalje, glede na trenutna spoznanja naj bi bilo treba faze razširitve osmerozobega smrekovega lubadarja šteti za del naravnega cikla starih gozdov s smreko. Tako naj glede na znanstvene študije ne bi bilo zaželeno aktivno ukrepanje proti njegovi razširitvi z obsežnim posekom napadenih dreves in sušic v gozdovih, v katerih je pglavitna funkcija varovanje in ohranitev biotske raznovrstnosti. Drugače bi bilo lahko samo v gospodarskih gozdovih, v katerih je merilo presoje stanja gozdov kakovost sestojev in gospodarska vrednost surovin, ki jo pomenijo, in v katerih je osmerozobi smrekov lubadar torej škodljiv organizem.
- 66 Nazadnje, Komisija poudarja, da privlačnost gozda Białowieża za rekreacijo ali turizem ali njegova okoljska privlačnost zaradi razširitve osmerozobega smrekovega lubadarja nikakor ni ogrožena.
- 67 Republika Poljska pa po drugi strani trdi, da dopolnitev iz leta 2016 ni bila sprejeta niti zaradi gospodarskih interesov niti zgolj zaradi boja proti osmerozobemu smrekovemu lubadarju v okviru običajnega gospodarjenja z gozdnimi viri. Po mnenju te države članice je cilj te dopolnitve zgolj omejitev tveganja degradacije naravnih habitatov v gozdu Białowieża.
- 68 Medtem ko naj bi poljski organi uporabili dva alternativna ukrepa, enega aktivnega in drugega pasivnega, naj bi Komisija poskušala poenotiti način ohranjanja habitatov v celotni Uniji, in sicer izključno v korist ukrepa pasivnega varstva, ne glede na predvidljive učinke na okolje.
- 69 V praksi bi ustavitev zadevnih ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom po mnenju Republike Poljske pomenila tveganje za uničenje pomembnih naravnih habitatov, zavarovanih na podlagi prava Unije in poljskega prava, kar bi lahko povzročilo nepopravljivo škodo za okolje.
- 70 Zato naj bi na podlagi poljskega prava – ki določa obveznost plačila odškodnine, če gozd izgubi značaj gozdnega zemljišča – okoljska škoda, ki bi bila posledica ustavitve zadevnih ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom, znašala 3.240.000.000 poljskih zlotov (PLN) (kar je približno 757.000.000 EUR).
- 71 Republika Poljska poleg tega opozarja, da bi ustavitev teh ukrepov lahko povzročila gospodarsko in družbeno škodo, ki jo je nemogoče ovrednotiti, saj bi bilo okoliškim prebivalcem preprečeno opravljati različne gospodarske dejavnosti, ki jih zdaj opravljajo v gozdu Białowieża, namreč predvsem izkoriščanje pritalne gozdne vegetacije ali pridobivanje medu.

- 72 V zvezi s tem je treba opozoriti, da so na podlagi navedb strank interesi, ki jih je treba tehtati, po eni strani varovanje habitatov in vrst iz točke 1 tega sklepa pred morebitno grožnjo, ki jo pomenijo zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom, po drugi strani pa interes, da se prepreči degradacija naravnih habitatov v gozdu Białowieża, povezana s prisotnostjo osmerozobega smrekovega lubadarja.
- 73 Najprej, medtem ko se Komisija s podprtimi navedbami sklicuje na obstoj tveganja za nastanek resne in nepopravljive škode za številne habitate, ki jih zadevajo ti ukrepi, se Republika Poljska omejuje na trditve, da so ti ukrepi potrebni predvsem zaradi boja proti osmerozobemu smrekovemu lubadarju in zato zaradi ohranitve naravnih habitatov, zavarovanih v okviru območja Natura 2000 Puszcza Białowiecka, med katerimi omenja zgolj subkontinentalne hrastove in belogabrove gozdove.
- 74 Dalje, Republika Poljska ne pojasnjuje razlogov, zaradi katerih bi ustavitve navedenih ukrepov do razglasitve sodbe o glavni stvari – torej verjetno zgolj za nekaj mesecev od dneva tega sklepa – lahko povzročila resno in nepopravljivo škodo za ta habitat.
- 75 Poleg tega okoliščina, ki jo navaja Republika Poljska, da so zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom omejeni na omejen del območja Natura 2000 Puszcza Białowiecka, ne podpira teze te države članice, ampak prav nasprotno krepi stališče Komisije, da bi začasna ustavitve izvajanja teh ukrepov ne povzročila nikakršne resne škode za to območje.
- 76 Nazadnje, medtem ko zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom očitno neposredno vplivajo na habitate, ki jih omenja Komisija, bi bili vplivi ustavitve izvajanja teh ukrepov na habitat subkontinentalnih hrastovih in belogabrovih gozdov zgolj posredni in odvisni od dejanske razširitve osmerozobega smrekovega lubadarja in njene škodljivosti. Ker spadajo navedeni ukrepi, kot trdi Republika Poljska, v redno gospodarjenje z gozdnimi viri, njihova ustavitve za obdobje samo nekaj mesecev od datuma tega sklepa ne bi mogla imeti tako škodljivih vplivov, kot so tisti, ki bi jih imelo nadaljevanje istih ukrepov za druge zadevne habitate. Vsekakor pa Republika Poljska ni pojasnila, na katere elemente se opira v zvezi s trditvijo, da bi ustavitve zadevnih ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom povzročila uničenje subkontinentalnih hrastovih in belogabrovih gozdov.
- 77 Poleg tega predsednik Sodišča prav zato, da bi čim bolj skrajšal morebitno obdobje, med katerim bi bili zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom prekinjeni v pričakovanju odločitve o glavni stvari, in ob upoštevanju trditve Republike Poljske o nujnosti odločitve o tožbi zaradi neizpolnitve obveznosti, 9. avgusta 2017 ni odločil le, da v skladu s členom 53 Poslovnika ugodni predlogu Komisije za prednostno obravnavanje zadeve C-441/17, ampak je s sklepom z dne 11. oktobra 2017 po uradni dolžnosti odločil, da se bo ta zadeva obravnavala po hitrem postopku iz člena 133(3) tega poslovnika.
- 78 Republika Poljska opozarja na družbeno škodo, vendar v zvezi z njo ne ponuja nikakršne razlage glede razlogov, zaradi katerih bi ustavitve zadevnih ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom pripeljala do „popolne blokade uporabe družbenogospodarske funkcije zadevnega območja“ in zlasti preprečila okoliškemu prebivalcem uporabo gozda Białowieża v gospodarske namene. Vsekakor taki interesi očitno nimajo večjega pomena od interesa ohranitve zadevnih habitatov in vrst.
- 79 Ker ne obstajajo točni podatki o škodljivosti, ki bi jo na kratki rok lahko povzročil osmerozobi smrekov lubadar, je nujneje preprečiti nastanek škode, ki bi jo na zavarovanem območju povzročilo nadaljevanje navedenih ukrepov.
- 80 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba ugoditi predlogu Komisije za izdajo začasnih odredb iz točke 1 tega sklepa.

- 81 Vendar je treba v skladu s tem predlogom iz tako odrejene začasne odredbe zadevne ukrepe aktivnega gospodarjenja z gozdom izjemoma izključiti, če so absolutno nujni in sorazmerni, da se takoj in neposredno zagotovi javna varnost oseb, če iz objektivnih razlogov niso na voljo drugi, manj radikalni ukrepi.
- 82 Zato se smejo navedeni ukrepi izvajati samo, če pomenijo edini način za ohranitev javne varnosti oseb v neposredni bližini prometnic ali druge pomembne infrastrukture, če iz objektivnih razlogov te varnosti ni mogoče zagotoviti s sprejetjem drugih, manj radikalnih ukrepov, kot so na primer primerna označitev nevarnosti ali začasna prepoved dostopa javnosti do te neposredne bližine, kar po potrebi spremljajo primerne sankcije.
- 83 Ker v zvezi s tem izjema javne varnosti iz točk 81 in 82 tega sklepa pomeni odstopanje od odobrene začasne odredbe, je treba pojasniti, da je treba po eni strani to izjemo razlagati ozko, in to toliko bolj, ker taka razlaga zagotavlja polni učinek navedenih odredb.
- 84 Po drugi strani mora Republika Poljska v vseh primerih, ko namerava uporabiti to odstopanje, dokazati, da so izpolnjeni pogoji iz navedenih točk, predvsem s fotografijami, posnetimi pred opravljenimi zadevnimi ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom in po njih. Dokazno breme o tem, da dejansko obstajajo posebne okoliščine, ki upravičujejo izjemo, nosi stranka, ki se želi sklicevati na tako izjemo (glej v tem smislu sodbo z dne 8. aprila 2008, Komisija/Italija, C-337/05, EU:C:2008:203, točka 58 in navedena sodna praksa).

Predlog za položitev varščine

- 85 Republika Poljska meni, da bi bilo treba – če bo prošnji Komisije ugodeno – izvršitev odreditve začasne odredbe pogojevati s tem, da Komisija v skladu s členom 162(2) Poslovnika položi varščino v višini zneska škode, ki bi lahko bila posledica izvršitve tega sklepa, namreč 3.240.000.000 PLN, pri čemer je ta znesek izračunan na podlagi poljske zakonodaje o obveznosti plačila odškodnine, če neko zemljišče izgubi značaj gozdnega zemljišča, kot je bilo navedeno v točki 70 tega sklepa.
- 86 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je položitev varščine v skladu z navedeno določbo možna le, če je stranka, ki ji je položitev naložena, dolžnica v zvezi z zneski, ki naj bi bili zavarovani z varščino, in če obstaja tveganje, da bo postala insolventna (sklep z dne 12. julija 1990, Komisija/Nemčija, C-195/90 R, EU:C:1990:314, točka 48).
- 87 Vendar v obravnavani zadevi ne gre za to, ker nikakor ni mogoče pričakovati, da Unija ne bi mogla nositi posledic morebitnega plačila odškodnine, ki bi ji bilo naloženo (glej po analogiji sklep z dne 12. julija 1990, Komisija/Nemčija, C-195/90 R, EU:C:1990:314, točka 49).
- 88 Iz tega izhaja, da odobritve predlagane začasne odredbe ni treba pogojevati s tem, da Komisija položi varščino.

Dodatni predlog Komisije, naj se naloži plačilo periodične denarne kazni

- 89 Komisija v dodatnem predlogu z dne 13. septembra 2017 trdi, da se dejavnosti, katerih ustavitve je bila začasno odrejena s sklepom podpredsednika Sodišča z dne 27. julija 2017, Komisija/Poljska (C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622), po vročitvi tega sklepa tej državi članici nadaljujejo, s čimer je kršena izdana začasna odredba. Komisija se v podporo svoji trditvi sklicuje zlasti na poročilo Skupnega centra za raziskave (JRC) z dne 6. septembra 2017, ki temelji na satelitskih posnetkih območja Białowieża, ter na študijo, ki so jo opravile službe Komisije in ki temelji na primerjavi fotografij, ki so jih priskrbeli člani poljske civilne družbe, ter uradnih podatkov zavoda za državne gozdove, ki se nanašajo na geografski položaj naravnih habitatov in zavarovanih vrst.

- 90 Na podlagi teh elementov in člena 279 PDEU Komisija predlaga, naj se Republiki Poljski naloži plačilo periodične denarne kazni, če ne bo ravnala v skladu z odredbami iz tega sklepa. Komisija ne opredeljuje natančneje zneska predlagane periodične denarne kazni, predlaga pa, naj bi se ta določil – da bi se ji omogočil nadzor nad tem, kako Republika Poljska spoštuje ta sklep, in po potrebi izračun tega zneska – ob upoštevanju zmanjšanja z drevesi porasle površine v zavarovanih habitatih.
- 91 Republika Poljska v bistvu ugovarja, da je ta dodatni predlog očitno nedopusten, ker – drugače kot s členom 260 PDEU – s členom 279 PDEU Sodišču ni izrecno omogočena naložitev periodičnih denarnih kazni državam članicam in ker taka pristojnost ne more temeljiti na preprosti teleološki razlagi te zadnje določbe. Poleg tega naj bi v obravnavani zadevi ugoditev temu predlogu kršila pravico do obrambe Republike Poljske, ker ta ni mogla predstaviti svojega stališča ne o tem, ali zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom spoštujejo izjemo javne varnosti, priznano v sklepu podpredsednika Sodišča z dne 27. julija 2017 (Komisija/Poljska, C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622), ne o znesku predlagane periodične denarne kazni.
- 92 Vsekakor naj ta dodatni predlog ne bi bil utemeljen, saj se Komisija za ugotovitev, da navedeni sklep ni bil spoštovan, opira po eni strani na napačno razumevanje tega sklepa, pri čemer spregleda obseg izjeme javne varnosti, ki je z njim določen, po drugi strani pa na elemente, ki nimajo nikakršne dokazne vrednosti.
- 93 Na zaslišanju 17. oktobra 2017 so stranke v bistvu ponovile svoje trditve.
- 94 V zvezi z odločitvijo o dodatnem predlogu Komisije je treba poudariti, kot je bilo opozorjeno v točki 43 tega sklepa, da je namen postopka za izdajo začasne odredbe zagotoviti polno učinkovitost prihodnje dokončne odločbe, da se prepreči vrzel v sodnem varstvu, ki ga zagotavlja Sodišče.
- 95 Zato je ta postopek akcesoren glede na glavni postopek, na katerem temelji. V teh okoliščinah mora biti odločitev sodnika, pristojnega za izdajo začasne odredbe, začasna v tem smislu, da ne more prejudicirati odločitve o glavni stvari, tako da bi ji odvzela polni učinek (glej v tem smislu sklep z dne 17. maja 1991, CIRFS in drugi/Komisija, C-313/90 R, EU:C:1991:220, točka 24).
- 96 V sistemu pravnih sredstev, vzpostavljenih s Pogodbo, lahko stranka ne le v skladu s členom 278 PDEU zahteva odložitev izvršitve izpodbijanega akta v postopku v glavni stvari, ampak se lahko sklicuje tudi na člen 279 PDEU za to, da zaprosi za odobritev začasne odredbe. Na podlagi te zadnje določbe lahko sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, drugi stranki zlasti začasno naloži primerne odredbe (sklep predsednika Sodišča z dne 24. aprila 2008, Komisija/Malta, C-76/08 R, neobjavljen, EU:C:2008:252, točka 19).
- 97 Člen 279 PDEU tako Sodišču daje pristojnost za sprejetje vseh začasnih odredb, ki se mu zdijo potrebne za zagotovitev polne učinkovitosti dokončne odločbe.
- 98 Iz člena 160(3) Poslovnika sicer res izhaja, da mora tožeča stranka predlagati začasno odredbo, za katero meni, da je v ta namen nujna, ter dokazati, da so izpolnjeni pogoji za njeno izdajo.
- 99 Vendar se mora sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, ko mu je zadeva predložena, prepričati, da so ukrepi, ki jih namerava odrediti, dovolj učinkoviti, da bodo dosegli svoj cilj. Prav s tem namenom je s členom 279 PDEU temu sodniku dano široko polje proste presoje, pri izvrševanju katerega je glede na okoliščine vsake zadeve zlasti upravičen, da pojasni cilj in obseg predlaganih začasnih odredb, in – če meni, da je to primerno – da po potrebi po uradni dolžnosti sprejme vse potrebne akcesorne ukrepe za zagotovitev učinkovitosti začasnih odredb, ki jih izda.

- 100 Sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, bi zlasti moral imeti možnost, da zagotovi učinkovitost odredbe, naslovljene na stranko na podlagi člena 279 PDEU, s tem da sprejme ukrepe, namenjene temu, da bo ta stranka spoštovala začasno odredbo. Tak ukrep je lahko zlasti to, da se predvidi naložitev periodične denarne kazni, če zadevna stranka ne bi spoštovala te odredbe.
- 101 Republika Poljska meni, da je Sodišču samo s členom 260 PDEU omogočena naložitev sankcij državam članicam. Iz tega sklepa, da mora Komisija – če meni, da Republika Poljska ni izpolnila obveznosti iz sklepa podpredsednika Sodišča z dne 27. julija 2017 (Komisija/Poljska, C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622) – najprej vložiti tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 258 PDEU, in da je Komisija upravičena vložiti tožbo na podlagi člena 260 PDEU le, če Sodišče ugotovi, da Republika Poljska pa odločbe Sodišča ne izpolni.
- 102 Vendar je treba ugotoviti, da po eni strani periodične denarne kazni v okoliščinah obravnavane zadeve ni mogoče šteti za sankcijo ter da bi po drugi strani to, kako Republika Poljska razlaga sistem pravnih sredstev v pravu Unije na splošno in še posebej v postopku za izdajo začasne odredbe, povzročilo znatno zmanjšanje možnosti, da ta postopek doseže svoj cilj, če zadevna država članica ne bi spoštovala začasne odredbe, ki ji je naložena. Namen tega, da je država članica prisiljena k spoštovanju začasne odredbe, ki jo je izdal sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, z naložitvijo periodične denarne kazni v primeru njenega nespoštovanja, je zagotovitev učinkovite uporabe prava Unije, ki je neločljivo povezana z načelom pravne države, določenimi v členu 2 PEU, na katerih temelji Unija.
- 103 Tako – čeprav je res, da je obseg postopka za izdajo začasne odredbe na podlagi člena 279 PDEU omejen, ker je glede na postopek v glavni stvari akcesoren in ker so ukrepi, ki so lahko sprejeti v tem postopku, začasni – je zanj kljub temu značilen obseg prerogativ, ki so priznane sodniku, pristojnemu za izdajo začasne odredbe, zato da se mu zagotovi polna učinkovitost dokončne odločbe.
- 104 V ta namen lahko sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, če meni, da okoliščine zadeve terjajo sprejetje dodatnih ukrepov za zagotovitev učinkovitosti predlagane začasne odredbe, na podlagi člena 279 PDEU zlasti določi naložitev periodične denarne kazni državi članici, če ta ne bi spoštovala naložene začasne odredbe.
- 105 Ker namreč možnost, da se v takem primeru naloži periodična denarna kazen, prispeva k odvrnitvi zadevne države članice od tega, da ne bi upoštevala naložene začasne odredbe, krepi njeno učinkovitost in s tem zagotavlja polno učinkovitost dokončne odločbe, s čimer spada v celoti na področje cilja člena 279 PDEU.
- 106 Glede trditve Republike Poljske, da bi bila naložitev periodične denarne kazni nepovratna in torej ne bi spadala v področje uporabe člena 279 PDEU, je treba spomniti, da je odločitev sodnika, pristojnega za izdajo začasne odredbe, začasna v tem smislu, da ne more prejudicirati prihodnje odločitve o glavni stvari, tako da bi ji odvzela polni učinek.
- 107 Dejstvo, da je omogočena naložitev periodične denarne kazni, katere edini cilj je zagotoviti spoštovanje začasne odredbe v zadevi, v ničemer ne prejudicira smisla prihodnje odločitve o glavni stvari.
- 108 Zato akcesorni ukrep, ki omogoča naložitev periodične denarne kazni, če zadevna država članica ne spoštuje naložene začasne odredbe, spada na področje uporabe člena 279 PDEU.
- 109 V obravnavani zadevi je treba – ne da bi bilo treba na tej točki dokazati, da, kot trdi Komisija, Republika Poljska ni spoštovala sklepa podpredsednika Sodišča z dne 27. julija 2017, Komisija/Poljska (C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622) – ugotoviti, da spis vsebuje sklop zadostnih indicev za dvom Sodišča o tem, ali je ta država članica spoštovala tisti sklep in ali namerava spoštovati obravnavani sklep do razglasitve sodbe o glavni stvari.

- 110 Republika Poljska je namreč trdila, da ni mogoče sprejeti ozke razlage izjeme javne varnosti, določene s sklepom podpredsednika Sodišča z dne 27. julija 2017, Komisija/Poljska (C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622), ter na splošno zatrjevala, da je bil ta sklep v celoti spoštovan in da je bil edini cilj ukrepov, izvedenih po tem, ko ji je bil vročen, zagotovitev javne varnosti.
- 111 Komisija je poleg tega v podporo svojemu dodatnemu predlogu Sodišču predložila satelitske posnetke, iz katerih je razvidno, da so se zadevni ukrepi aktivnega gospodarjenja z gozdom nadaljevali na delu gozdnega zemljišča, na katerem ni bila jasno izkazana potreba, da se glede na zahteve javne varnosti taki ukrepi ne prekinejo.
- 112 Čeprav Republika Poljska zanika kakršno koli dokazno vrednost teh satelitskih posnetkov, ti skupaj vendarle vzbujajo dvom o tem, da je v celoti spoštovala sklep podpredsednika Sodišča z dne 27. julija 2017, Komisija/Poljska (C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622), in o tem, da ima ta država članica namen spoštovati obravnavani sklep, zlasti kar zadeva razlago izjeme javne varnosti, ki je z njim določena. V zvezi s tem okoliščina, da je Republika Poljska predložila presojo zahtev v zvezi z javno varnostjo neodvisnemu, za to priložnost ustanovljenemu odboru, ne more te države članice odvezati njene odgovornosti za zagotovitev spoštovanja meja te izjeme.
- 113 V teh okoliščinah ni mogoče izključiti tveganja, da bi učinkovitost obravnavanega sklepa – če bi se omejil na potrditev ukrepov, določenih s sklepom podpredsednika Sodišča z dne 27. julija 2017, Komisija/Poljska (C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622) – ostala omejena.
- 114 Glede na posebne okoliščine obravnavane zadeve je torej očitno treba, potem ko je bil v točkah 81 in 82 tega sklepa pojasnjen – tako kot je zahtevala Komisija na zaslišanjih 11. septembra 2017 in 17. oktobra 2017 – obseg izjeme javne varnosti, okrepiti učinkovitost začasne odredbe, določene s tem sklepom, z naložitvijo periodične denarne kazni, če Republika Poljska ne bi takoj in v celoti spoštovala navedene začasne odredbe, da bi se s tem ta država članica odvrnila od odlašanja z uskladitvijo njenega ravnanja s tem sklepom.
- 115 Zato je treba v ta namen Republiki Poljski naložiti, da najpozneje 15 dni po vročitvi tega sklepa Komisijo obvesti o vseh ukrepih, ki jih bo sprejela za polno spoštovanje tega sklepa, vključno z razveljavitvijo aktov iz točk 25 in 26 tega sklepa glede zadevnega gozda, ter da obrazloženo navede, katere zadevne ukrepe aktivnega gospodarjenja z gozdom namerava izvajati zaradi nujnosti za zagotovitev javne varnosti v skladu s točkama 81 in 82 tega sklepa.
- 116 Če bo Komisija menila, da Republika Poljska ni v celoti spoštovala tega sklepa, lahko zaprosi za nadaljevanje postopka. V podporo takemu predlogu bi morala Komisija po potrebi dokazati, da Republika Poljska ni prenehala opravljati zadevnih ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom in, če bi to dokazala, bi morala ta država članica dokazati, da je bilo nadaljevanje teh ukrepov upravičeno glede na njihovo nujnost za zagotovitev javne varnosti v skladu s točkama 81 in 82 tega sklepa. Sodišče bo z novim sklepom odločilo o morebitni kršitvi tega sklepa.
- 117 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da je s tem sklepom potrjena začasna odredba, določena s sklepom podpredsednika Sodišča z dne 27. julija 2017, Komisija/Poljska (C-441/17 R, neobjavljen, EU:C:2017:622), in da sklep spada v okvir postopka o začasnih odredbah, katerih spoštovanje je nujno za izognitev resni in nepopravljivi škodi na zadevnem območju ter ki so bile odobrene na podlagi, med drugim, tehtanja zadevnih interesov. Dalje, ravnanje, ki se zahteva od Republike Poljske, je ustavitev zadevnih ukrepov aktivnega gospodarjenja z gozdom, tako da je učinkovitost te začasne odredbe odvisna od njene takojšnje izvršitve. Nazadnje, tudi ob predpostavki, da bi ta sklep pri Republiki Poljski povzročil dvome glede razlage, je treba te dvome razjasniti v soglasju s Komisijo ob spoštovanju splošne dolžnosti lojalnega sodelovanja.

118 Če bo ugotovljena kršitev, bo Sodišče Republiki Poljski odredilo, da Komisiji plača periodično denarno kazen vsaj 100.000 EUR dnevno od dneva vročitve tega sklepa Republiki Poljski do takrat, ko bo ta država članica začela ta sklep spoštovati, ali do razglasitve sodbe, s katero bo končana zadeva C-441/17.

119 Glede na vse navedeno je treba odločitev o dodatnem predlogu Komisije pridržati.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) sklenilo:

1. Republika Poljska takoj in do razglasitve sodbe, s katero bo končana zadeva C-441/17, preneha

- izvajati ukrepe aktivnega gospodarjenja z gozdovi v habitatih 91D0 – barjanski gozdovi – in 91E0 – obrečni gozdovi z vrbami, topoli, jelšami in jeseni – ter v stoletnih gozdnih sestojih habitata 9170 – subkontinentalni hrastovo-belogabrovi gozdovi – pa tudi v habitatih belohrbtega detla (*Dendrocopos leucotos*), triprstega detla (*Picooides tridactylus*), malega skovika (*Glaucidium passerinum*), koconogega čuka (*Aegolius funereus*), sršenarja (*Pernis apivorus*), malega muharja (*Ficedula parva*), belovratega muharja (*Ficedula albicollis*) in duplarja (*Colomba oenas*) ter v habitatih saproksilnih hroščev – škrlatnega kukuja (*Cucujus cinnaberinus*), *Boros schneideri*, rdečevratca (*Phryganophilus ruficollis*), *Pytho kolwensis*, brazdarja (*Rhysodes sulcatus*) in *Buprestis splendens*, ter
- odstranjevati mrtve več kot stoletne smreke in sekati drevje v okviru povečanega poseka dreves na območju PLC200004 Puszcza Białowieska (Poljska),

pri čemer ti ukrepi temeljijo na odločbi ministra republike Poljske za okolje z dne 25. marca 2016 ter členu 1, točki 2 in 3, odločbe št. 51 generalnega direktorja Lasy Państwowe (zavod za državne gozdove, Poljska) z dne 17. februarja 2017.

2. Izjemoma sme Republika Poljska nadaljevati ukrepe iz točke 1 izreka tega sklepa, če so absolutno nujni in sorazmerni, da se takoj in neposredno zagotovi javna varnost oseb, če iz objektivnih razlogov niso na voljo drugi, manj radikalni ukrepi.

Zato se smejo navedeni ukrepi izvajati samo, če pomenijo edini način za ohranitev javne varnosti oseb v neposredni bližini prometnic ali druge pomembne infrastrukture, če iz objektivnih razlogov te varnosti ni mogoče zagotoviti s sprejetjem drugih, manj radikalnih ukrepov, kot so na primer primerna označitev nevarnosti ali začasna prepoved dostopa javnosti do te neposredne bližine, kar po potrebi spremljajo primerne sankcije.

3. Republika Poljska najpozneje 15 dni po vročitvi tega sklepa Komisijo obvesti o vseh ukrepih, ki jih bo sprejela za polno spoštovanje tega sklepa, in obrazloženo navede, katere ukrepe aktivnega gospodarjenja z gozdom namerava izvajati zaradi nujnosti za zagotovitev javne varnosti v skladu s točkama 81 in 82 tega sklepa.

4. Odločitev o dodatnem predlogu Komisije se pridrži.

5. Odločitev o stroških se pridrži.

Podpisi